

Správa o činnosti pedagogického klubu

1. Prioritná os	Vzdelávanie
2. Špecifický cieľ	1.2.1 Zvýšiť kvalitu odborného vzdelávania a prípravy reflektujúc potreby trhu práce
3. Prijímateľ	Obchodná akadémia Liptovský Mikuláš
4. Názov projektu	Zvýšenie kvality odborného vzdelávania a prípravy na Obchodnej akadémii Liptovský Mikuláš
5. Kód projektu ITMS2014+	312011AGY1
6. Názov pedagogického klubu	Klub čitateľskej gramotnosti
7. Dátum stretnutia pedagogického klubu	2. 3. 2021
8. Miesto stretnutia pedagogického klubu	OALM
9. Meno koordinátora pedagogického klubu	Mgr. Janka Klepáčová
10. Odkaz na webové sídlo zverejnenej správy	www.oalm.edupage.org

11. Manažérske zhrnutie:

Klub čitateľskej gramotnosti sa na poslednom stretnutí venoval problematike interpretácie prozaického textu.

V interpretácii sa zamerali na identifikáciu makrokompozície, mikrokompozície, architektoniku textu, tektoniku textu, charakteristiku postáv, rozprávača a motívov.

Učitelia pracovali na príprave úloh vhodných na interpretáciu a hľadali spôsoby, ako najlepšie pracovať s textami.

Klub pokračoval v tvorbe hry Súdna sieň s aplikáciou na prozaické texty.

V poslednej časti boli navrhnuté odporúčania pre prácu s prozaickým textom žiakov OA s dôrazom na interpretáciu textov.

Kľúčové slová: epika, próza, prozaický text, interpretácia

12. Hlavné body, témy stretnutia, zhrnutie priebehu stretnutia:

Mgr. E. Smiešna pripomenula znaky prozaických textov a bližšie sa venovala problematike interpretácie textu. Interpretácia je výklad podstaty a zmyslu textu. V literárnovednom pojmovom chápaní znamená interpretácia výklad diela alebo jeho časti (textu, úryvku), pričom cieľom tohto výkladu je pochopiť a vyjadriť zmysel diela, jeho posolstvo.

Interpretáciu umeleckého textu i v literárnovednom pojmosloví možno chápať v širšom aj v užšom význame slova. Širšie súvislosti predpokladajú viacero aktivít:

- skúmanie podmienok, v ktorých literárne dielo vzniklo;
- analýzu tematických a jazykových prostriedkov v štruktúre literárneho diela;
- miesto literárneho diela v tvorbe autora i v kontexte tvorby iných spisovateľov;
- prínos literárneho diela do národnej i nadnárodnej literatúry;
- čitateľské ohlasy a pod.

V užšom zmysle slova sa interpretácia vysvetľuje ako uvedomenie si dojmu z prečítaného diela a zistenie (určenie) prostriedkov, ktoré tento dojem vyvolávajú.

J. Klepáčová na základe svojich skúseností s interpretáciou textu poznamenala, že vníma problém z dôvodu absencie čítania. Žiaci väčšinou nečítajú. Prítomní sa zhodli, že žiaci vo všeobecnosti veľmi ťažko nachádzajú hlavnú myšlienku, správne nevysvetlia použité javy. Vyučujúci uviedli svoje postrehy, ktoré sme zhrnuli v záverečných odporúčaniach. E. Smiešna uviedla, že vyskúšala pri čítaní diel aktivitu s názvom „Literárna hecovačka“. Žiakom zadáme určitý počet diel, ktoré majú prečítať do stanoveného termínu a spracovať ich vo forme čitateľského denníka s dôrazom na tému, hlavnú myšlienku, postavy, rozprávača, obdobie. Túto aktivitu oceňujeme známku alebo plusovými bodmi. Podľa J. Gajdošovej by žiaci možno čítali radšej, pokiaľ by sme pri preberaní diel uviedli nejakú zaujímavosť, ktorá nie je všeobecne známa – o autorovi, o diele, o období.

Následne sa prítomní venovali interpretácii textov povinnej literatúry z čítaniek určených pre stredné školy. Pracovali sme napríklad s ukážkou od M. Kukučina: Keď báčik z Chochoľova umrie (Čítanka pre 2. ročník gymnázií a stredných škôl, s. 218 – 219). Na základe prečítania textu sme spoločne vytvárali vhodné otázky. Napríklad:

1. Vysvetli, prečo autor používa v texte „ľudový“ jazyk.
2. Charakterizujte prostredie, v ktorom sa odohráva ukážka.
3. Z akej časti kompozície pochádza ukážka?
4. Čo v človeku spôsobí charakterový prerod?
5. Pokúste sa dielo zdramatizovať. Aké prvky je potrebné zmeniť pri zmene literárneho druhu?
6. Vytvor v danej scéne Ondrejovi vnútorný monológ.

Počas stretnutia sme venovali pozornosť povinnej literatúre (próze) a z textov sme vybrali oblasti, ktoré by bolo vhodné analyzovať z hľadiska interpretácie. Pracovali sme aj s učebnicou Teórie literatúry.

Vyučujúci sa zhodli, že pri určovaní kontextu by bolo prínosné aj vyhľadávanie na internete, práca so Slovníkom slovenských spisovateľov. Hľadali sme vhodné internetové stránky a videá. Prítomní hľadali spôsoby, ako vhodne uplatniť aj medzipredmetové vzťahy – dejepis, geografia, ruský jazyk, informatika a podobne. Vyučujúci odporučili stránky a diela, s ktorými pracujú aj sami pri vyučovaní svojich predmetov.

V čítankách sme sa venovali aj nasledujúcim ukážkam povinnej literatúry zo slovenského jazyka a tvorili sme k nim otázky zamerané na oblasti, ktoré sú uvedené pri konkrétnych dielach:

1. *A. S. Puškin – Kapitánova dcéra* – znaky romantizmu, historický kontext (18. storočie v Rusku)
2. *J. G. Tajovský – Maco Mlieč* – znaky realizmu, interpretácia vzťahu spoločnosti k fyzicky a psychicky postihnutému človeku, využitie dialektizmov, znaky retrospektívneho kompozičného postupu, dedinský človek;
3. *B. S. Timrava – Ľapákovci* – znaky realizmu, znaky poviedky vs. znaky novely, interpretácia postavenia ženy v rodine, v dedine; postavenie telesne postihnutej osoby v spoločnosti, charakteristika postáv - „cez spojovník“ (Il'a-kráľovná, Anča-zmija);
4. *M. Urban – Živý bič* – znaky expresionizmu, vysvetlenie názvu Živý bič; téma dopadu 1. sv. vojny na obyvateľstvo (mravný úpadok obohacovanie sa, závisť, donášačstvo), unanimizmus;
5. *J. C.-Hronský – Jozef Mak* – znaky expresionizmu, interpretácia pomenovaní (*človek-milión, nemé ústa, ukrižované ruky*), lyrizácia textu, ticho ako neverbálny prejav komunikácie;
6. *D. Chrobák – Drak sa vracia* – znaky naturizmu, hľadanie stratenej cti, lásky, dôvery, spravodlivosť, konflikt spoločenský, interpersonálny, intrapersonálny;
7. *E. M. Remarque – Na západe nič nové* – znaky expresionizmu, interpretácia označenia románu: „svedectvo o generácii, ktorú poznačila vojna, i keď unikla jej granátom“; kontrasty – front vs. zázemie, vojaci vs. civilisti, predstavy vs. skutočnosť;
8. *P. Jilemnický – O dvoch bratoch, z ktorých prvý druhého vôbec nepoznal* – znaky proletárskej literatúry a socialistického realizmu; pohľad na dve spoločenské vrstvy – robotníkov a roľníkov, odsúdenie spoločenského systému;
9. *A. Bednár – Kolíska* – pohľad na život pred SNP a po SNP, charakter v hraničnej situácii, symbol kolísky;
10. *L. Mňačko – Ako chutí moc* – moc a vplyv na charakter človeka; politická situácia v 50. rokoch 20. storočia kritika totalitného zriadenie, manipulácia s obyvateľstvom, neobmedzená moc, moc v nesprávnych rukách, porovnanie moci v 50. rokoch 20. storočia a v súčasnosti;
11. *J. D. Salinger – Kto chytá v žite* – strata ideálov mladej generácie, hľadanie vlastnej životnej cesty, dospievanie, motív putovania, cesty, symbolika – žito, priepasť;

12. *D. Dušek – Kufor na sny (zb.)* – medziľudské vzťahy, všedný život, vzťahy mladšia generácia vs. staršia generácia, kritika spoločnosti, postmoderné prvky.

V nasledujúcej časti vyučujúci vybrali vhodné prozaické diela na hru na Súdnu sieň (charakteristika hry sa nachádza v správe z predchádzajúceho stretnutia).

Išlo o nasledovné texty:

1. Rodion Raskoľnikov (zabil starenu – úžerničku a jej sestru sekerou)

Dielo: F. M. Dostojevskij – Zločin a trest

2. Aduš Domanický (podvádza pri predaji obilia Ondrejovi Trávovi)

Dielo: M. Kukučín – Keď báčik z Chochoľova umrie

3. Notár Okolický (znásilní Evu Hlavajovú)

Dielo: M. Urban – Živý bič

V závere prítomní vyhodnotili vzťah študentov k čítaniu počas dištančného vzdelávania.

S. Peniaško navrhuje ako vhodnú alternatívu používanie čítačiek.

Členovia klubu oceňujú, že žiaci sú ochotní vypočuť si audio nahrávku, alebo na stránke www.youtube.com sledujú videá spracovanej povinnej literatúry s názvom Baštrng. M. Džúrová predstavila instagramový profil, na ktorom sú spracované diela povinnej literatúry do 1-minútového videa. Najvhodnejšie je však neustále hľadať spôsoby, ako motivovať žiakov k čítaniu.

Z. Jánošíková navrhla zlepšenie/upravenie prostredia učebne slovenčiny, ktoré by pôsobilo viac ako priestor vhodný na rozvíjanie čitateľských zručností, v ktorom by žiaci trávili čas radi s knihou.

Záver a odporúčania:

Vyučujúci sa zhodli, že žiakom môže pomôcť pri interpretovaní textov otázky, ktoré priamo odkazujú na konkrétny odsek v texte, v ktorom sa odpoveď na otázku nachádza. Negatívne hodnotíme príliš dlhé ukážky v maturitných testoch.

Ako prínosné vnímajú aj videá na www.youtube.com s názvom Baštrng, je vhodné mať dielo však aj prečítané. Množstvo informácií je vo videu skreslených a môže viesť k nesprávnej alebo nedostačujúcej interpretácii.

Je nutné venovať pozornosť aj medzipredmetovým vzťahom a upozorňovať na to, že medzi témami jestvujú tieto vzťahy. Je možné využívať ich vo vyučovaní viacerých predmetov. Ďalej dbať na prácu s textom (vyhľadávanie motívov, hlavných myšlienok a tém a podobne) počas celého štúdia na OA. Podnecovať žiakov k hľadaniu informácií o autoroch, „zákulisí“ diel slovenskej i svetovej literatúry. Budovať v žiakoch túžbu dozvedieť sa viac a mať vzťah aj k dejinám.

Žiakov motivovať k čítaniu povinnej literatúry, napríklad „Literárnou hecovačkou“, ktorú následne ohodnotiť plusovými bodmi/známkou, úpravou prostredia a podobne.

12. Vypracoval (meno, priezvisko)	Mgr. Eva Smiešna
13. Dátum	2. 3. 2021
14. Podpis	
15. Schválil (meno, priezvisko)	Mgr. Janka Klepáčová
16. Dátum	2. 3. 2021
17. Podpis	

Príloha:

Prezenčná listina zo stretnutia pedagogického klubu